

- формування високої мовної культури, оволодіння українською мовою;
- прищеплення шанобливого ставлення до культури, звичаїв, традицій українців та представників інших національностей, які мешкають на території України;
- виховання духовної культури особистості, створення умов для вибору нею своєї світоглядної позиції;
- утвердження принципів вселюдської моралі: правди, справедливості, патріотизму, доброти, працелюбності та інших чеснот;
- формування творчої, працелюбної особистості, виховання цивілізованого господаря;
- забезпечення повноцінного фізичного розвитку дітей і молоді, охорони та зміцнення їх здоров'я;
- виховання поваги до Конституції, законодавства України, державної символіки;
- формування глибокого усвідомлення взаємозв'язку між ідеями свободи, правами людини та громадянською відповідальністю.

Позакласна робота будується з урахуванням основних загальнодидактичних принципів:

- на кожному позаурочному занятті у нерозривній єдності реалізуються освітні й виховні завдання;
- усі відомості розглядаються і з'ясовуються відповідно до результатів сучасних досліджень, чим забезпечується принцип науковості;
- явища і факти, що аналізуються в процесі позакласної роботи, мають відповідати віковим можливостям учнів, принцип доступності тісно пов'язаний з принципом усвідомлення знань;
- позакласна робота враховує вимоги розвиваючого навчання: формуються навички спостереження й аналізу явищ і фактів, уміння самостійно працювати з доступною літературою.

У позакласній роботі важливим є принцип наступності перспективності: плануючи позакласну роботу певного класу, вчитель враховує ті знання й навички, що їх одержали учні на уроках і в позаурочних заходах у попередніх класах. Одночасно позакласні заходи можуть готувати основу для кращого засвоєння матеріалу на уроках, до участі у факультативних заняттях. У позакласній роботі реалізується зв'язок теорії з практикою, учні вдосконалюють навички самоосвіти. У позакласній роботі реалізується принцип індивідуального підходу до учнів, ураховуються їх здібності, нахили.

Проте, одночасно позакласна робота має і свої специфічні принципи, а саме: врахування віку й ступеня підготовленості учнів до занять, взаємозв'язок позакласної роботи і класних занять, добровільність, наявність інтересу до вивчення мови, вибірковість, що виявляється у відсутності єдиної програми для позакласної роботи й дозволяє вчителю самому планувати її, виходячи з умов роботи школи, вікового складу учнів, їхньої зацікавленості, а також залежно від програмовою матеріалу, що вивчається. Цей самий принцип діє й у виборі форм роботи.

Отже, позакласна робота – це всеохоплююча категорія, що поєднує всі грані педагогічного процесу. Важливе місце в ньому посідає освітня складова у вигляді громадської освіти, яка доповнюється й розширюється вихованням, що передбачає розвиток в особистості здатності удосконалення провідних навичок та усвідомлення моральних цінностей.

Муляр Володимир Ілліч (м. Житомир) – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри гуманітарних і соціальних наук Житомирського державного технологічного університету

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ОРІЄНТАЦІЙНО-СМИСЛОВИЙ СТРИЖЕНЬ ЇЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Зазвичай, коли говорять про явище соціалізації людського індивіда у будь-яких його сутнісних вимірах (індивідуальному, особистісному, людському як такому), то мають на увазі процес набуття цим індивідом відповідних вказаним вимірам людських характеристик. Зокрема, якщо говорити про соціалізацію особистості, то потрібно мати на увазі, що це є процес перетворення людського індивіда в особистість – особливу його сутнісну властивість, що виражає саме соціальний (не індивідуальний) зріз його людської структури як такої. Це – набуття окремим індивідом таких людських знань, умінь, навичок, формування потреб, інтересів, цілей, ідеалів, культивування здібностей, вольових чи художніх смаків тощо, які репрезентують цього індивіда як представника певної соціальної реальності, певних суспільних відносин. Тому, що сама особистість – це соціальна сутність окремої людини як біосоціальної істоти. Таким чином, соціалізація особистості має на меті процес

формування в окремої людини таких її якостей, які виступають своєрідним зрізом соціальної (суспільної) реальності на рівні окремої людини. Звідси – задачі соціалізації особистості як процесу, який має певною мірою забезпечити культивування всіх необхідних властивостей людського індивіда, що в своїй життєдіяльності однаковою мірою може виступати у якості і об'єкта соціальності, і її суб'єкта.

Відомо, що соціалізація як явище притаманна людській історії завжди. На первісних етапах цієї історії вона здійснювалася досить примітивно і, як би сказав, цілком природньо як процес соціального успадкування, навчання або наслідування. В подальшому соціалізація удосконалювалася, "обростала" соціальними інституціями, соціальними технологіями і т. д. і на сьогодні являє собою неймовірно складне явище. Однак, незважаючи на те, коли розгорталося явище соціалізації, яким чином це відбувалося, де і в яких умовах, завжди явно при прихованому існувало стрижневе питання: для чого, з якою метою здійснюється соціалізація людини, що вона має забезпечити людському індивіду? Ця проблема така ж давня, як і сама соціалізація, як і самі люди. Сьогодні ж, в умовах неймовірно швидкозмінюваних суспільних процесів питання про те, що має давати соціалізація особистості, набуває, безсумнівно, вирішального значення як для соціуму в цілому, так і для окремого індивіда. Як суспільству в цілому небайдуже, що має бути "на виході" соціалізації людини, так і саму людину це питання турбує.

Таким чином, логіка вищесказаного підводить нас до орієнтаційно-сислової складової самого процесу соціалізації. Це проблема, яка містить у собі відповідь на комплекс питань, сформульованих вище. І не має значення, яку сферу життєдіяльності обіймає соціалізація людини, бо всюди орієнтаційно-сисловий компонент буде присутній у якості стрижневого. Що стосується сфери освіти, то вказане явище хоч і неоднорідне та має у своєму арсеналі найрізноманітніші завдання, в цілому можна сказати, що освіта головною своєю функцією має культуристворювальний смисл. Освіта – це соціальне явище, яке покликане передавати не просто знання від одного покоління до іншого. Вона – своєрідний спосіб освоєння кожним майбутнім поколінням всього того, що виробило людство за свою історію. Тому освіта – це передавач культури у фундаментальному своєму призначенні. І тут знову виникає питання: з якою метою і яким чином? Відповідь проста: з метою повноцінного входження кожного людського індивіда в людський простір, у співтовариство людей для того, щоб самому зробити певний внесок у вказану вище культуру, реалізувавши всі свої потенційні фізичні та соціальні сили.

В гуманітарній науці явище, коли людський індивід чи у якості його особистості, чи то у якості його індивідуальності реалізує свої сутнісні сили – здібності, знання, вміння, навички, потреби, інтереси, цілі, ідеали, вольові, художні та інші сили – розкривається через поняття самореалізація. Дійсно, самореалізація виступає орієнтаційно-сисловою основою соціалізації особистості в будь-якій сфері життєдіяльності, зокрема і в освітньому просторі. Це зумовлено самими сутнісними рисами явища самореалізації.

Зауважу, що самореалізація особистості – досить складний процес. Він має свої рівні, етапи, функції й завдання. Тут означає лише деякі з них. Насамперед скажу, що це явище завжди розгортається завдяки одній з ключових суперечностей життєдіяльності особистості – між соціальним змістом особистості та індивідуальною формою освоєння та реалізації цього змісту. Звідси – розуміння самореалізації особистості як індивідуального процесу практичного втілення сутнісних сил особистості у своїй життєдіяльності [1, с. 82]. Таке практичне втілення виступає фактично у формі опредметнення всіх сил людського індивіда [1, с. 83]. Зважаючи ж на те, що опредметнення є лише зворотним боком розпредметнення, а у своїй єдності вони виступають універсальним механізмом взаємодії людини і природи, що породжує особливу, людську інфраструктуру буття, то самореалізацію можна визначити як процес творчого, здійснюваного за законами культури, опредметнення сутнісних сил особистості в ході її життєдіяльності [1, с. 86].

Варто далі зауважити, що самореалізація особистості відбувається як вільне розкриття..., як опредметнення сутнісних сил особистості в процесі вільної діяльності – самодіяльності [1, с. 90]. Це зумовлене тим, що даний процес ґрунтується на самопізнанні людини, її самооцінці та самоконструюванні і тому виступає як процес усвідомленого і цілеспрямованого розкриття сутнісних сил особистості [1, с. 97]. Нарешті, самореалізація особистості – це процес цілісної актуалізації, розкриття та практичної реалізації людиною всіх своїх сил як у плані повноти їх застосування, так і в плані глибинного виявлення. Якщо людський індивід здійснює свою життєдіяльність за стандартами власної самореалізації, то в цьому контексті можна говорити про максимальне напруження його вольових якостей. Людина входить у процес, з якого неможливо вийти без втрати самого себе. Самореалізація перетворюється на смисложиттєвий процес, який продовжується стільки, скільки в

людини є сил. Звідси – моє переконання в тому, що справжня соціалізація особистості, в тому числі в освітньому просторі, неможлива без самореалізації цієї особистості, котра виступає орієнтаційно-смысловим стрижнем останньої.

Література

1. Муляр В. І. Самореалізація особистості як соціальна проблема (філософсько-культурологічний аналіз) – Житомир: ЖІТІ, 1997. – 214с.

ДОДАТОК №2

МАТЕРІАЛИ П МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ» 29-30 ТРАВНЯ 2014 р.

Наумкіна Світлана Михайлівна (м. Одеса) - доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ВІДКРИТІСТЬ ВЛАДИ ЯК ПРИНЦИП ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ

Процеси забезпечення та формування відкритості й прозорості у діяльності органів влади останнім часом все більше актуалізуються. Така увага як з боку інститутів громадянського суспільства, науковців, так і представників публічного управління пов'язана з демократичними перетвореннями в державі, прагненням гарантувати дотримання конституційних прав і свобод людини в питаннях доступу та розповсюдження інформації.

Однією з ознак демократичного суспільства є обов'язок влади інформувати громадян про свою діяльність і використовувати механізми залучення громадськості до прийняття політичних рішень та формування можливостей щодо найповнішого оцінювання якості їх реалізації. Саме прозорість і відкритість дій влади є головною запорукою здійснення ефективної політики, формування громадського контролю та зміцнення легітимності влади. Відкритість та прозорість – основні вимоги для ефективного функціонування державної влади, яка сформована демократичним шляхом. У разі недотримання таких вимог суспільний контроль за діями влади є неможливим. А закритість та непрозорість в діяльності органів влади є каталізатором її корупційності, зниженням довіри до неї як з боку громадян, так і міжнародної спільноти [Див. детал. : 1].

На різних стадіях історичного розвитку ідеї відкритої й прозорої влади не завжди були тотожними. Зокрема, на ранніх етапах свого розвитку влада обслуговувала інтереси тільки обмеженого кола суспільства і діяла за принципом «той, хто має владу, може робити майже все, що йому заманеться». Але згодом підходи до співіснування влади та суспільства змінились в бік необхідності участі громадськості в управлінні та прийнятті рішень з розумінням ідеї відкритості та прозорості влади як дієвого інструмента для збалансування інтересів влади та суспільства.

Аналізуючи підходи до відкритості та прозорості влади, можна констатувати, що вони тісно пов'язані з сучасними поглядами на теорію відкритого суспільства, як об'єктивний черговий етап його розвитку.

Основними рисами, що характеризують відкрите суспільство, є верховенство права, можливість демократичного вибору, розвинуте громадянське суспільство та наявність його інститутів, захист прав меншин.

К. Попер виділяє дві головні характеристики відкритого суспільства. «По-перше, у відкритому суспільстві законно вільне обговорення, і результати публічних дискусій впливають на політику. По-друге, у ньому є інститути, що сприяють волі тих, хто не шукає вигоди» [2, с. 245].

Відкрите суспільство – це суспільство демократичного типу, опорною нормою якого є розвинута економіка, верховенство права, високий рівень політичної культури, свобода, рівність та розвинуті соціальні інститути. Члени відкритого суспільства наділені можливістю свідомо керувати соціальним розвитком та правом формувати владу відповідно до принципів демократії.

Актуальність концепції відкритого суспільства К. Попера в тому, що вона допомагає відповісти на головне запитання, яке стоїть перед відкритим суспільством – як можливо організувати маси в співтовариства без зайвого обмеження прав і свобод людини, без їх втрати в коридорах